

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Buriana a soudkyně JUDr. Ivany Tomkové a JUDr. Hany Příhodové, ve věci

žalobkyně: **I.W.**, narozená dne XXXXX,
bytem XXXXX, XXXXX
zastoupená Mgr. Michalem Šrubařem, advokátem
se sídlem Josefská 504/8, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČ: 00025429
se sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
zastoupený Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, IČ: 69794111
se sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2
pro doručování: Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových,
Územní pracoviště Brno, Příkop 11, 602 00 Brno

o 16.800 Kč s příslušenstvím,

o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu Brno-venkov ze dne 17. 8. 2020, č. j. 34 C 320/2019-105,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I mění tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 6.800 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z této částky za dobu od 19. 10. 2019 do zaplacení a s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 10.800 Kč za dobu od 19. 10. 2019 do 23. 1. 2020, to vše do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku. Ohledně částky 10.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z této částky za dobu od 19. 10. 2019 do zaplacení se žaloba zamítá.

- II. Ve výroku II se rozsudek soudu prvního stupně mění tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 24.280 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Michala Šrubaře, advokáta se sídlem v Brně, Josefská 504/8.
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 5.200 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Michala Šrubaře, advokáta se sídlem v Brně, Josefská 504/8.

Odůvodnění:

1. Okresní soud Brno-venkov (dále jen „soud prvního stupně“) rozhodl rozsudkem ze dne 17. 8. 2020, č. j. 34 C 320/2019-105, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 16.800 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % z této částky za dobu od 19. 10. 2019 do zaplacení a s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 10.800 Kč za dobu od 19. 10. 2019 do 23. 1. 2020, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I). Výrokem II byla žalovanému uložena povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 21.590 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám Mgr. Michala Šrubaře, advokáta, se sídlem v Brně.
2. Proti tomuto rozsudku podal odvolání žalovaný, v němž namítá, že soud prvního stupně věc nesprávně právně posoudil ve výkladu dostatečného naplnění jednotlivých podmínek a kritérií pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění dle § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., v důsledku čehož je přiznaná peněžitá forma zadostiučinění žalobkyni nepřiměřená. Žalovaný poukázal na to, že v daném případě nebyla splněna všechna kritéria pro přiznání nemajetkové újmy žalobkyni v případě, že zahájené trestní stíhání neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, kterými jsou: povaha trestní věci, délka trestního řízení a následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby. Povaha trestní věci byla v daném případě méně závažná, šlo o krádež kola, žalobkyně byla odsouzena na deset měsíců podmíněně a posléze byla obžaloby zproštěna. Trestní řízení trvalo něco přes čtyři měsíce, což je délka přiměřená a nedocházelo v něm k průtahům. Pokud jde o dopady trestního stíhání do osobnostní sféry žalobkyně, tato již byla v minulosti trestně stíhána a nacházela se ve stádiu podmíněného propuštění, objektivně nebyly prokázány takové závažnosti a intenzity zásahu, aby bylo možno konstatovat skutečný vznik nemajetkové újmy v příčinné souvislosti s trestním stíháním žalobkyně. Pokud jde o náklady obhajoby v trestním řízení, konkrétně v částce 1.800 Kč, účtované jako samostatný úkon právní služby spočívající v poradě žalobkyně s obhájcem dne 18. 10. 2018, včetně paušální náhrady hotových výdajů, žalovaný setrval na svém stanovisku, že jde o poradu v rámci přípravy a převzetí obhajoby a nejde o účelně vynaložené náklady. Žalovaný proto navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, nebo aby rozsudek změnil tak, že žaloba se zamítá.
3. Žalobkyně se k odvolání žalovaného vyjádřila písemně s tím, že je nepovažuje za důvodné, neboť žalovaný pouze opakuje svoji argumentaci, kterou předestřel před soudem prvního stupně a s níž se soud podrobně v napadeném rozsudku vypořádal. Dále uvedla, že na potenciální trest, který jí hrozil, nelze pohlížet pouze v té rovině, že trestní soud zrušeným trestním příkazem uložil žalobkyni deseti měsíční podmíněný trest, ale je třeba jej vnímat i v rovině dalších přímých důsledků, které takové rozhodnutí pro žalobkyni představovalo a rizikům s tímto rozhodnutím přímo spojeným, zvláště v době, kdy žalobkyně byla ve zkušební době podmíněného odsouzení a na její osobu byly logicky ve vztahu k její bezúhonnosti a dobré pověsti kladeny zvýšené nároky a každé potenciální odsouzení, navíc pro úmyslný trestný čin, pro ni představovalo přímé riziko výkonu trestu. Trestná činnost, která byla žalobkyni kladena za vinu, měla proběhnout v domě, kde žalobkyně bydlela, policie zde prováděla šetření mezi sousedy, kdy jednou ze sousedek byla i samotná poškozená, která žalobkyni označila za jedinou možnou pachatelku. Tímto postupem přímo utrpěla pověst žalobkyně v prostředí, kde s dětmi žije, a u osob, s nimiž je v každodenním kontaktu. Žalobkyně rovněž zdůraznila, že trestní stíhání u ní vyvolalo psychický stres, neboť jí

hrozil trest odnětí svobody, v důsledku čehož by její dvě nezletilé děti musely být umístěny do nějakého sociálního zařízení. Za prokázané a důvodné považuje žalobkyně i náklady obhajoby ve výši 1.800 Kč, poněvadž při první poradě s obhájcem jí byly vysvětleny principy odporu proti trestnímu příkazu a princip zákazu reformace in peius, následující den při další poradě žalobkyně opatřila kompletní spis a byly vypracovány konkrétní postupy obhajoby. Oba úkony právní služby byly vynaloženy účelně a odměna za tyto úkony je oprávněná. Navrhla proto, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně zcela potvrdil.

4. Krajský soud v Brně, jako soud odvolací, po zjištění, že odvolání žalovaného bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení a že směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné (§ 201, § 202 a § 204 odst. 1 o. s. ř.), přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně v celém jeho rozsahu, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.
5. Odvolací důvody, o které žalovaný opřel své odvolání, lze podřadit pod ustanovení § 205 odst. 2 písm. e/a g/ o. s. ř., tzn., že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním a jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Skutečnosti, zakládající odvolací důvod ve smyslu § 205 odst. 2 písm. a/ o. s. ř., které odvolací soud zkoumá z úřední povinnosti, nebyly odvolatelem tvrzeny a odvolací soud je ze spisu nezjistil.
6. Z obsahu předloženého spisu se podává, že žalobou doručenou soudu prvního stupně dne 17. 12. 2019 se žalobkyně domáhala po žalovaném zaplacení částky 27.600 Kč, z toho částky 15.000 Kč z titulu zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu a částky 12.600 Kč z titulu náhrady škody, kterou tvoří náklady obhajoby vynaložené v trestním řízení. Uplatněný nárok žalobkyně opírala o tvrzení, že na základě návrhu na potrestání vydaného Okresním státním zastupitelstvím Brno-venkov dne 30. 8. 2018, č. j. ZK 231/2018-10, bylo proti ní zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání přečinu krádeže dle § 205 odst. 1 trestního zákoníku. Žalobkyně byla trestním příkazem vydaným Okresním soudem Brno-venkov dne 27. 9. 2018, č. j. 3 T 106/2018-54, shledána vinnou ze spáchání přečinu krádeže a za toto jednání jí byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců, který byl odložen na zkušební dobu v trvání dvaceti čtyř měsíců. Na základě odporu, který žalobkyně proti trestnímu příkazu podala, rozhodl Okresní soud Brno-venkov rozsudkem ze dne 10. 1. 2019, sp. zn. 3 T 106/2018, že žalobkyně se zprošťuje obžaloby, neboť nebylo prokázáno, že skutek, který byl žalobkyni kladen za vinu, spáchala. Žalobkyně se obrátila se svým nárokem na náhradu škody dne 18. 4. 2019 na žalovaného a žádala nahradit náklady obhajoby ve výši 12.600 Kč a přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu ve výši 15.000 Kč. Žalovaným nebylo žalobkyni na její nárok uhrazeno ničeho.
7. Žalobkyni bylo kladeno za vinu, že v době od 5. 7. 2018 do 9. 7. 2018 měla otevřít kočárkárnu v domě na ulici XXXXX, ve XXXXX, kde se svými dvěma nezletilými dětmi bydlela, a z kočárkárny měla odcizit horské kolo v hodnotě 13.990 Kč. Žalobkyně neoprávněné trestní stíhání vnímala velmi úkorně především z důvodu, že jako matka samoživitelka se stará o dva nezletilé syny ve věku 6 a 2,5 roku, jejichž otcové nejeví zájem a dědeček nezletilých (otec žalobkyně) není schopen zajistit plnou péči o děti. Žalobkyně byla v minulosti trestně stíhána a nacházela se ve stádiu podmíněného propuštění z důvodu, aby se mohla starat o své nezletilé děti a prokázat, že se napravila a že vede řádný život. Právě proto působilo trestní stíhání na psychiku žalobkyně obzvláště nepříznivě, neboť při jejím nástupu do výkonu trestu hrozilo, že by nezletilé děti byly umístěny do některého ze sociálních zařízení. Žalobkyně dopady trestního stíhání na svoji osobu vnímala velmi tíživě a pocítovala zásadní krivdu za situace, kdy se po podmíněném propuštění pokoušela vést řádný život, našla si práci, bydlení, účastnila se pravidelných konzultací v rámci probačního programu Kompas a rovněž se pokoušela udržet drogovou abstinenci. Zpočátku se žalobkyni dařilo abstinovat, pracovala, vedla řádný život, ale vlivem stresu z trestního stíhání i vlivem nepřetržitých nočních služeb, které pro ni byly velmi únavné, se dostala do kontaktu se

závadovými lidmi a v období od července do srpna 2018 zase začala užívat drogy. Žalobkyně měla důvodnou obavu, že v případě odsouzení k jakémukoliv jinému než podmíněnému trestu, bude vystavena vážnému riziku spojenému s rozhodnutím, že se neosvědčila ve zkušební době a že zbytek trestu vykoná, což bylo velké riziko s ohledem na její dvě nezletilé děti, o které pečuje sama a které by musely být umístěny do některého ze sociálních zařízení. Přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu žalobkyně vyčíslila na částku 15.000 Kč, která se jeví přiměřenou dopadům trestního stíhání na její osobu a strádání, které ji nedůvodné trestní stíhání způsobilo. Dále žalobkyně požaduje po žalovaném náklady obhajoby ve výši 12.600 Kč, představující odměnu za sedm úkonů právní služby po 1.500 Kč a sedm režijních paušálů po 300 Kč.

8. Žalovaný se k žalobě vyjádřil písemně s tím, že nárok žalobkyně uznává do částky 10.800 Kč tvořící náklady obhajoby a tuto částku žalobkyni po podání žaloby dne 23. 1. 2020 uhradil. Žalovaný neuznal odměnu za právní úkon ve výši 1.800 Kč za poradu žalobkyně se svým obhájcem dne 18. 10. 2018, která je součástí převzetí a přípravy obhajoby z předchozího dne 17. 10. 2018. Žalovaný odkazoval na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu a poukazoval na to, že trestní stíhání žalobkyně trvalo čtyři měsíce, jednalo se tedy o kratší dobu nepřesahující jeden rok, nedocházelo k průtahům v trestním řízení, zásah do osobnostních složek žalobkyně tedy trval pouze čtyři měsíce. Po skončení trestního stíhání se život žalobkyně vrátil do normálního stavu a skutečnost, že žalobkyně opět započala s užíváním návykových látek, nelze klást k tíži žalovaného. Žalovaný trval na zamítnutí žaloby jako nedůvodné, neboť v rozsahu vzniklé škody (nákladů obhajoby) žalobkyně byla odškodněna a v rozsahu zbývající části nároku představující peněžité zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 15.000 Kč žalobkyně tvrzený nárok neosvědčila.
9. Soud prvního stupně po dokazování provedeném listinnými důkazy ve spise založenými (vyjádřením společnosti Podané ruce o. p. s. o průběhu konzultací se žalobkyní, uplatněním nároku žalobkyně u žalovaného dne 18. 4. 2019, výpisem z účtu žalobkyně o úhradě částky 10.800 Kč žalovaným dne 23. 1. 2020, čestným prohlášením otce žalobkyně J.W. ze dne 12. 5. 2020, záznamy o poradách žalobkyně se svým obhájcem), jakož i výpovědi žalobkyně a připojeným trestním spisem Okresního soudu Brno-venkov sp. zn. 3 T 106/2018, dospěl k závěru, že nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím v žalované výši 15.000 Kč je důvodný, stejně jako nárok na náhradu škody představující náklady obhajoby ve výši 1.500 Kč za jeden úkon právní služby - poradu žalobkyně s obhájcem přesahující jednu hodinu dne 18. 10. 2018 a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Při posouzení výše nemajetkové újmy soud prvního stupně hodnotil zákonná kritéria: povahu trestní věci, délku trestního stíhání, následky v osobnostní sféře žalobkyně, způsob a důvody skončení trestního stíhání a hledisko spravedlivé výše přiznaného zadostiučinění v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu a uzavřel, že trestní stíhání představovalo citelný zásah do rodinného života žalobkyně a do její pověsti v místě bydliště. Soud prvního stupně netrval na nalezení případů, které budou s projednávanou věcí zcela totožné, neboť každé trestní řízení je svou povahou v jednotlivých detailech specifické, stejně tak jako případný zásah do práv stíhané osoby, zejména s ohledem na její vlastní rodinnou či osobní situaci. Žalobkyní požadovanou částku 15.000 Kč soud prvního stupně shledal odpovídající požadavku spravedlivé výše finančního zadostiučinění.
10. Rozhodné hmotné právo se podává za ustanovení § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, věc se tudíž posuzuje podle dosavadních právních předpisů, když objektivní odpovědnost není porušením právní povinnosti tak, jak má na mysli citované zákonné ustanovení, nýbrž je rozhodný okamžik, kdy došlo k vydání nezákonného rozhodnutí. Věc se tedy posuzuje podle zákona č. 82/1998 Sb., zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon“), který je ve vztahu k občanskému zákoníku zákonem speciálním.
11. Podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona, stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu způsobenou při výkonu státní moci.

12. Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona, nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.
13. Podle ustanovení § 31a odst. 1 a 2 zákona, bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
14. Specifickým případem je nárok na náhradu škody způsobené zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením. Již za účinnosti zákona č. 58/1969 Sb. soudy dovodily, že právo na náhradu škody způsobené usnesením o vznesení obvinění, lze uplatnit zpravidla v případech, kdy toto rozhodnutí nebylo zrušeno, ale trestní stíhání příslušné osoby bylo zastaveno nebo tato osoba byla zproštěna obžaloby. Smyslu právní úpravy odpovědnosti státu za škodu totiž odpovídá, aby každá majetková újma způsobená nesprávným či nezákonným zásahem státu proti občanovi (fyzické osobě), byla odčiněna. Systematickým a logickým (extenzivním) výkladem byl proto učiněn závěr, že stejný význam (důsledky) jako zrušení pravomocného usnesení o vznesení obvinění pro nezákonnost má zastavení trestního stíhání a zproštění obžaloby, alespoň došlo-li k němu z určitých důvodů. Při takovém výsledku trestního stíhání je totiž třeba vycházet z toho, že občan čin nespáchal, a že tedy nemělo být proti němu vzneseno obvinění. Neposuzuje se přitom správnost postupu orgánu činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, rozhodující je výsledek trestního stíhání. Uvedené právo nemá pouze ten, kdo si obvinění zavinil sám, a ten, proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestní čin trestně odpovědný, nebo že mu byla udělena milost, nebo že trestný čin byl amnestován.
15. Po podřazení skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, který odvolací soud považuje za úplný a dostatečný, pod citovaná zákonná ustanovení i jejich výklad v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (srov. např. rozhodnutí ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1484/2001 nebo ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1388/2004) má odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně za prokázáno, že žaloba je důvodná v části týkající se nákladů obhajoby vynaložených žalobkyní ve výši 1.800 Kč, které představují odměnu za jeden úkon právní služby ve výši 1.500 Kč za další poradu žalobkyně se svým obhájcem přesahující jednu hodinu dne 18. 10. 2018 spolu s paušální náhradou hotových výdajů ve výši 300 Kč.
16. Jak již bylo řečeno výše, při posuzování důvodnosti nároku na náhradu škody způsobené zahájením (vedením) trestního stíhání se neposuzuje správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, ale rozhodující je výsledek trestního stíhání.
17. V daném případě bylo dne 30. 8. 2018 zahájeno proti žalobkyni trestní stíhání pro podezření ze spáchání přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 trestního zákoníku. Dne 27. 9. 2018 byla trestním příkazem vydaným Okresním soudem Brno-venkov, č. j. 3 T 106/2018-54, žalobkyně shledána vinnou ze spáchání přečinu krádeže a byla odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, který byl odložen na zkušební dobu dvaceti čtyř měsíců. Žalobkyně proti trestnímu příkazu podala odpor, o němž rozhodl Okresní soud Brno-venkov rozsudkem ze dne 10. 1. 2019, sp. zn. 3 T 106/2018, tak, že žalobkyně se zprošťuje obžaloby, poněvadž nebylo prokázáno, že by skutek, který jí byl kladen za vinu, spáchala.
18. Nárok na náhradu škody vzniklé žalobkyni zaplacením nákladů obhajoby, jež byly vyvolány sdělením obvinění, je důvodný, neboť při takovém výsledku trestního stíhání je třeba vycházet z toho, že žalobkyně čin nespáchala a že proti ní nemělo být vzneseno obvinění. Právo na náhradu

nákladů obhajoby by žalobkyně neměla pouze v případě, kdy by si obvinění sama zavinila, nebo v případě, kdy by bylo trestní stíhání vůči ní zastaveno jen proto, že není trestně odpovědná za spáchaný trestný čin nebo že by jí byla udělena milost nebo že by trestní čin byl amnestován.

19. Nárok na náhradu škody způsobené sdělením obvinění je nárokem na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, nikoliv nesprávným úředním postupem. Žalobkyně, která byla zproštěna obžaloby, má tudíž vůči státu zásadně nárok na náhradu všech nákladů, které na svoji obhajobu v trestním řízení účelně vynaložila. Odvolací soud proto shodně se soudem prvního stupně považuje za důvodný i nárok žalobkyně na náhradu nákladů obhajoby ve výši 1.500 Kč, představující odměnu za jeden úkon právní služby - za další poradu žalobkyně se svým obhájcem přesahující jednu hodinu, která proběhla dne 18. 10. 2018 a která představuje samostatný úkon právní služby, kdy žalobkyně za tento úkon svému obhájci odměnu včetně paušální náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč uhradila. Tento úkon právní služby nelze považovat za neúčelný a nestandardní či vybočující z běžné advokátní praxe, i když první porada žalobkyně s obhájcem proběhla při převzetí obhajoby dne 17. 10. 2018.
20. Nový institut náhrady nemajetkové újmy dle § 31a zákona směřuje především do oblasti nesprávného úředního postupu spočívajícího v průtazích soudního a správního řízení. Je zřejmé, že poskytování náhrady se pouze na tento případ neomezuje a že o ní lze uvažovat i u při dalších případech nesprávného úředního postupu či nezákonného rozhodnutí. Zákon zakládá nárok na přiměřené zadostiučiněné způsobilé kompenzovat vznik nemajetkové újmy, bez ohledu na to, zda současně vznikla škoda (skutečná škoda či ušlý zisk). Nemajetková újma představuje zásah do jiné než majetkové sféry poškozeného, není tedy spojena se snížením majetkového stavu či jeho nezvýšením, ač bylo předpokládáno, a vedle nepříznivých důsledků vyvolaných délkou soudního nebo správního řízení může zahrnovat i jiné negativní dopady nesprávného úředního postupu či nezákonného rozhodnutí, zejména do osobnostní integrity poškozeného. Peněžitá kompenzace je označena za způsob zásadně subsidiární, nastupující tehdy, není-li možno vzniklou nemajetkovou újmu nahradit jinak, přičemž dostačujícím prostředkem nápravy by se nejevilo pouhé konstatování porušení práva. Má-li být přistoupeno k peněžitě náhradě, stanoví § 31a odst. 2 věta druhá zákona povinnost přihlédnout k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k újmě došlo. Jde o normu s relativně neurčitou hypotézou, vyžadující, aby soud s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti každého individuálního případu, sám vymezil okolnosti významné pro určení výše náhrady. Zvažovány proto budou muset být zejména dopady nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu do osobnostní sféry poškozeného, nepříznivost jejich vlivu na pověst poškozeného, jeho dosavadní způsob života apod. Posouzení okolností, za nichž k újmě došlo, zahrnuje též zhodnocení počínání samotného poškozeného (viz. Vojtek, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck 2007, 288 s.).
21. Odvolací soud se ohledně tohoto nároku žalobkyně uplatněného žalobou ztotožňuje se soudem prvního stupně, že dostačujícím prostředkem nápravy se nejevilo pouhé konstatování porušení práva a že nastupuje peněžitá kompenzace a žalobkyně má tudíž vůči státu právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené jí nezákonným trestním rozhodnutím. Nezákonnost je dána skutečností, že proti žalobkyni bylo dne 30. 8. 2018 zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchaní přečinu krádeže a následně byla rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 10. 1. 2019, sp. zn. 3 T 106/2018, zproštěna obžaloby. Žalobkyní uplatněný nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 15.000 Kč nebyl žalovaným v zákonné šesti měsíční lhůtě uspokojen a při zachování šesti měsíční lhůty vyplývající z § 15 odst. 2 zákona podala žalobkyně žalobu na poskytnutí přiměřeného finančního zadostiučinění ve výši 15.000 Kč.
22. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně po porovnání daného konkrétního případu s judikaturou v obdobných věcech (viz např. rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 8 Co 1010/2012 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014) nepovažuje žalobkyní požadovanou částku 15.000 Kč za přiměřenou a

odpovídající hledisku spravedlivé výše náhrady nemajetkové újmy. Je nutno přihlédnout k tomu, že trestní stíhání žalobkyně trvalo čtyři měsíce (od 30. 8. 2018 do 10. 1. 2019), nedocházelo k průtahům v trestním řízení, žalobkyně byla stíhána na svobodě, zásah do osobnostních složek žalobkyně trval pouhé čtyři měsíce. Po skončení trestního stíhání se rodinný život žalobkyně vrátil do normálního stavu, pokračovala v péči o nezletilé děti, setrvala v pracovním poměru. Žalobkyně byla stíhána pro méně závažný trestní čin, resp. pro přečin krádeže horského kola v hodnotě 13.990 Kč. Nelze však opomenout, že v době, kdy proti žalobkyni bylo zahájeno trestní stíhání, byla podmíněčně propuštěna z důvodu, aby mohla pečovat o svoje nezletilé děti, osvědčit se a vést řádný život. Pokud by se žalobkyně ve zkušební době neosvědčila, hrozil jí bezprostřední nástup do výkonu trestu. Právě tuto okolnost, že nástupem do výkonu trestu by se dvě nezletilé děti žalobkyně ve věku 6 a 2,5 roku ocitly zcela bezprizorní a bez péče a musely by být umístěny do sociálního zařízení, způsobil žalobkyni závažné psychické problémy, stres, tento zásah do rodinné a osobní situace vnímala (i vzhledem ke svému věku) velmi intenzivně. Žalobkyně se po předchozím trestním odsouzení snažila vést řádný život, byla zaměstnána, sama pečovala o dvě nezletilé děti a drogově abstinovala, kdy v rámci probačního programu Kompas docházela na individuální konzultace. V kombinaci se stresem z trestního stíhání spolu s nočními službami – pracovala jako ostraha, se u žalobkyně dostavilo vyčerpání a kontakt se závadovými osobami ji zase přivedl k drogové recidivě.

23. Vycházejí ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně pod citovaná zákonná ustanovení a konstantní judikaturu Nejvyššího soudu i judikaturu zdejšího odvolacího senátu, specializovaného na agendu náhrady škody, považuje odvolací soud závěr soudu prvního stupně o oprávněnosti nároku žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím za důvodným v částce 5.000 Kč.
24. Odvolací soud proto napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I změnil dle § 220 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobkyni částku 6.800 Kč (1.800 Kč náhradu nákladů obhajoby a 5.000 Kč náhradu nemajetkové újmy) s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z této částky (§ 1970 o. z. ve spojení s § 1 nařízení vlády č. 351/2013 Sb.) za dobu od 19. 10. 2019 do zaplacení a s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 10.800 Kč za dobu od 19. 10. 2019 do 23. 1. 2020 (tuto částku žalovaný po podání žaloby žalobkyni dobrovolně uhradil), to vše do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku, vzhledem k požadavku žalovaného na stanovení delšíh pariční lhůty k nutnosti administrativního zpracování procesu platby mezi dvěma organizačními složkami státu a Českou národní bankou. Ohledně zbývající částky 10.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z této částky za dobu od 19. 10. 2019 do zaplacení, byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta.
25. S ohledem na změnu meritorního rozsudku soudu prvního stupně rozhodl odvolací soud dle § 224 odst. 2 o. s. ř. o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Podle § 142 odst. 1 o. s. ř. a § 146 odst. 2 věta druhá o. s. ř. přísluší úspěšné žalobkyni právo na náhradu nákladů řízení z puncta 12.600 Kč (náklady obhajoby) a podle § 142 odst. 3 o. s. ř. právo na náhradu nákladů řízení v plné výši z nemajetkové újmy přisouzené v částce 5.000 Kč, neboť výše plnění závisela v tomto případě na úvaze soudu (viz. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3605/2015). Z předmětu řízení představující náklady obhajoby ve výši 12.600 Kč jde o odměnu za právní zastupování, a to za čtyři úkony právní služby po 1.620 Kč (předžalobní výzva, příprava a převzetí zastupování, podání žaloby a částečné zpětvzetí žaloby ve výši 10.800 Kč) dle § 7 bod 5 a § 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, odměnu za tři úkony právní služby po 1.000 Kč (z puncta 1.800 Kč po zastavení řízení v částce 10.800), za účast na jednání před soudem prvního stupně dne 10. 6. 2020, podání ze dne 16. 6. 2020 na výzvu soudu a účast na jednání před soudem prvního stupně dne 12. 8. 2020) a odměnu za jeden úkon právní služby v poloviční výši 500 Kč za účast u vyhlášení rozhodnutí dne 17. 8. 2020 (§ 7 bod 5 a § 11 odst. 2 písm. f/ advokátního tarifu). K osmi úkonům právní služby učiněným v řízení před soudem prvního stupně přísluší paušální náhrada hotových po 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu a soudní poplatek ze žaloby ve

výši 2.000 Kč, tj. celkem 14.380 Kč. Z předmětu řízení 5.000 Kč představující náhradu nemajetkové újmy jde o odměnu za právní zastupování, a to za sedm úkonů právní služby po 1.000 Kč dle § 7 bod 5 a § 11 odst. 1 advokátního tarifu a odměnu za jeden úkon právní služby v poloviční výši 500 Kč za účast u vyhlášení rozhodnutí dne 17. 8. 2020 (§ 11 odst. 2 písm. f/ advokátního tarifu). K osmi úkonům právní služby učiněným v řízení před soudem prvního stupně přísluší osm paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, tj. celkem 9.900 Kč. Celkové náklady řízení úspěšné žalobkyně vynaložené před soudem prvního stupně činí částku 24.280 Kč, kterou uložil odvolací soud zaplatit žalovanému tak, jak je uvedeno ve výroku II tohoto rozsudku.

26. Výrok o nákladech odvolacího řízení se opírá o ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř. a 142 odst. 3 o. s. ř., podle nichž úspěšné žalobkyni přísluší právo na náhradu odměny advokáta, za dva úkony právní služby po 1.000 Kč (vycházejí z předmětu odvolacího řízení 1.800 Kč) dle § 7 bod 3 a § 11 odst. 1 advokátního tarifu. Ke dvěma úkonům právní služby učiněným v odvolacím řízení (vyjádření žalobkyně k odvolání žalovaného a účast na jednání před odvolacím soudem dne 4. 5. 2021) přísluší dvě paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, tj. celkem 2.600 Kč. Dále přísluší žalobkyni náhrada odměny advokáta za dva úkony právní služby po 1.000 Kč (z puncta 5.000 Kč) dle § 7 bod 3 a § 11 odst. 1 advokátního tarifu. Ke dvěma úkonům právní služby učiněným v odvolacím řízení (vyjádření žalobkyně k odvolání žalovaného a účast na jednání před odvolacím soudem dne 4. 5. 2021) přísluší dvě paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, tj. 2.600 Kč. Celkové náklady odvolacího řízení úspěšné žalobkyně činí částku 5.200 Kč, kterou uložil odvolací soud zaplatit žalovanému tak, jak je uvedeno ve výroku III tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není odvolání ani dovolání přípustné.

Brno 11. května 2021

JUDr. Jaroslav Burian v. r.

předseda senátu